

S prípravou aktuálneho čísla sme začali omnoho skôr, ako ruské vojská vtrhli 24. februára na Ukrajinu s ambíciou ovládnuť a podriadit si susedný suverénny štát, ktorý získal nezávislosť v roku 1991 po rozpade Sovietskeho zväzu. Od tohto momentu násilie páchané na Ukrajinu vrátane útokov na civilné obyvateľstvo nielen eskaluje, ale pokusy o zastavenie nezmyselnej vojny odhalili, že nielen Ukrajina, ale de facto celý svet sa stal vazalom nebezpečného človeka, ktorý s vidinou nastolenia „nového svetového poriadku“ neváha hroziť použitím zbraní hromadného ničenia. Napriek neveriteľnému odhodlaniu Ukrajincov, mužov i žien, brániť sa devastácia krajiny a mizivá šanca na skoré ukončenie okupácie vyháňa státisíce ľudí z krajiny. V situácii, keď sa hrá o osud sveta, je ťažké prinútiť sa pokračovať v rozbehnutých projektoch, o to viac, keď si i bežné rutinné úkony vyžadujú vynaloženie veľkého úsilia. Na mieste je otázka – aký zmysel má vydávanie nejakého umeleckého časopisu, keď je naokolo, v bezprostrednej blízkosti toľko utrpenia a keď komunikácia s agresorom naráža na bariéru, ktorá kreslí pomyselnú hranicu medzi krutou realitou a fantazmagóriou, do ktorej je agresor uzavretý. Ak bolo od začiatku jeho cieľom paralyzovať a následne ovládnuť svet, odpoveď musí byť identická s tou, ktorú vyslali obrancovia Ukrajiny. Nie pasívne priznanie sa, ale maximálna mobilizácia, tak ako to dokumentujú aj všetci tí a tie, ktorí a ktoré organizujú humanitárnu pomoc, ponúkajú bezplatné bývanie, finančne prispievajú nadáciám ako Človek v ohrození, ale napríklad aj Anténa, sieť nezávislých kultúrnych centier na Slovensku, ktorá vyhlásila zbierku na podporu kultúrnych centier v Kyjeve, Charkove, Lvove či Užhorode.¹

Prvé tohtoročné číslo časopisu otvárame anketou, ktorej sme dali názov *Návod na prežitie*, a jej prostredníctvom reagujeme na aktuálnu vojnovú situáciu. Oslovili sme do nej významného umelca Juraja Bartusza, teoretičku a pedagogičku Katarínu Rusnákovú a kurátora a kritika Omara Mirzu, ktorí prinášajú svoj pohľad na rôzne historické etapy a podoby vojny, ktoré vstúpili do ich životov. V poslednej otázke sa pýtame, čo ich v tejto traumatickej situácii dokáže ochrániť pred upadnutím do depresie. Odpovede ďalších oslovených prinesieme v budúcich číslach časopisu.

V žiadosti o podporu časopisu, ktorú sme podávali na Fond na podporu umenia, sme uviedli, že jeden z kľúčových tematických blokov, ktorý sa bude tiahnuť naprieč všetkými číslami, bude venovaný problematike posthumanizmu, ktorá je na poli umenia pomerne málo diskutovaná. Vychádzať budeme z publikácie *Posthuman Glossary* (2018), ktorú editovala Rosi Braidotti spolu s Máriou Hlavajovou a ktorá priniesla viac ako 150 kľúčových termínov mapujúcich rôzne aspekty tohto fenoménu. V aktuálnom čísle prinášame základné informácie o knihe, jej cieľoch a štruktúre, informujeme o editorkách a veľkom tíme, ktorý na príprave participoval. Súčasne uverejňujeme preklad dvoch prvých hesiel – *Telo bez orgánov* a *Iní stelesnení inak*. Prvé je teoretickou reflexiou

tohto vyvíjajúceho sa konceptu, druhé sa viaže na konkrétne dielo, ktoré vytvoril francúzsky umelec Pierre Huyghe. V každom ďalšom čísle prinesieme minimálne dve heslá, ktoré budú korešpondovať s niektorou z tém zaradených do časopisu.

Na tento blok tematicky nadväzuje *Profil Profilu*, do ktorého sme zaradili tvorbu mladého umelca Šimona Chovana, čerstvého absolventa VŠVU. Jeho umelecký program, ako píše Barbora Kurek Geržová, „má blízko k aktuálnym myšlienkovým filozofickým smerom, akými sú objektovo orientovaná ontológia (OOO) a špekulatívny realizmus (materializmus)“, ktoré patria ku kľúčovým heslám *Posthuman Glossary*.

Katarína Rusnáková ponúkla do rubriky *Fem pozitív* interpretáciu staršieho videa Ilony Németh *8 mužov* (2009 – 2012), ktorá formou orálnej histórie rozpráva príbeh troch silných žien, ktoré sa museli vyrovnávať so smrťou svojich dedov, otcov a manželov a zobrať zodpovednosť za svoje rodiny do svojich rúk. Autorka píše o analógii s antickými tragédiami, ale dnes, na pozadí aktuálnych vojnových udalostí, v tomto príbehu môžeme čítať i budúci osud mnohých ukrajinských žien.

Do rubriky *Štúdie* sme zaradili text Petry Hanákovéj, pôvodne zamýšľaný ako recenzia na český preklad knihy kontroverznej americkej feministky Camille Paglieovej, ktorý však prerástol do rozsiahlej reflexie nielen jej písania, ale aj jej kritických postojov k americkej spoločnosti vrátane samotného feminizmu. Druhým príspevkom je dokončenie textu Petra Tuku *Kultúra po umení: odkaz slovenskej tvorby 70. a 80. rokov*, kde analyzuje tvorbu Júliusa Kollera a U.F.O.tbal, čo bola akcia zorganizovaná Petrom Meluzinom v roku 1981.

Jozef Cseres sa vracia k storočnici narodenia jednej z najvýraznejších postáv umenia 20. storočia, k Josephovi Beuysovi. Z množstva sprievodných výstav, ktoré sa uskutočnili predovšetkým v Nemecku, sa sústredil na analýzu projektu *Beuys & Duchamp*, kde – vychádzajúc z Buysovoho textového objektu *Mlčanie Marcela Duchampa je nadhodnotené* – porovnáva tieto dve osobnosti, ktoré spoluvytvárali obraz umenia minulého storočia.

Záverečná časť časopisu patrí Cene Oskára Čepana 2021. Pôvodne sme plánovali reflektovať tento ročník formou ankety, do ktorej sme oslovili kritičky a kritikov, ktorí s Cenou spolupracovali (Peter Tajkov, Miroslava Urbanová), alebo ju v minulosti recenzovali (Silvia L. Čúzovová, Ivana Moncoľová). V priebehu príprav tohto materiálu sa na internetovej platforme artalk.cz objavili príspevky, ktoré odhalili rôzne napätia medzi vystavujúcimi finalistami a finalistkami, ale aj obvinenia smerom k organizátorom. Z tohto dôvodu sme sa s otázkami obrátili aj na riaditeľku Ceny Luciu Gavulovú a Jenu Kratochvílu, riaditeľa KHB, ktorá cenu hostila, pričom obidvaja boli súčasne kurátormi finálovej výstavy. Zatiaľ čo Lucia Gavulová reagovala okamžite, Jen Kratochvíl sa mailom zo 7. marca vyjadril, že „reagovať nepotrebuje“.